

whakapono, ka mau ta tatou rongu ki te Atua, he mea na to tatou Ariki na Ihu Karaiti," — e hara i te mea nau ake. (Roma 5. 1.) E hoa kei te mohio ranei kei he mate tou, ara kei te ngaua koe e te hara? E kore te tangata e haere ki te rata ki te kore ia e mohio he mate tona, waihoi e kore koe e haere ki te Tino Rata ki te kore koe e mohio kei roto koe o te hara e nobo ana. Kia mohio, kaore a te Karaiti i haere mai ki te whakaata i nga tangata tika, engari i nga tangata hara. Mana koe e whakaora i te whiu o te hara, i te kaha hoki o te hara, ara e whakatea koe ki te riri ki te hara a muri ake nei. (Tirohia Matiu 1. 21; Roma 6. 14; Korohe 1. 13.)

VI. *Me aha e kore ai te tangata e whirihi ki te Oranga Tonutanga?* (Taria e whakaoti.)

E hoa, mehemea he whakanao tou ki to waitua, ata tirohia nga korero me nga rarangi i runga ake nei. — Te Pihiharaurua.

NGA NGAHAU KI TURANGANUI.

TE WHAKAPUTANGA I TE AROHA.

No te 30 o nga ra o Mei ka tu nga mahi ngahau a Ngati-onome ki te hooro nui o Turanga, hei whakarawe moni mo te Mate-kai ki Inia mo te awhia hoki i nga pouaru i nga tamariki pui i mate nei nga matua ki te whawhai ki Taranawaara. Ko te tino tangata whakahaere i tenei whakaaro ko Tuta Nihonuiho, tetahi o nga rangatira o Ngati-porou; i taotokona hoki ia e Rawiri Karaha, e Taare Wherehi e Reweti Kohere, me te Komiti nui. I whakauruuri i roto i nga kai haka etahi tangata o Ngati-porou.

I te mea kaore ano kia hutia te arai ka rangona atu e te nui o te pakeha te haka to waka: *Toia te waka e Toia te waka e!* Tirotoiro kua ana te pakeha; e he aha ra tenei! I te huringa i te arai, na kitea atu ana he waka taua, me nga kai hoe ano i tahi taha i tahi taha e pupuri tonu ana i a ratou hoe. Rite tonu te kakahu o te tangata, he piupiu katao te paki. I mau atu i te hoenga i te waka ka ki a Tuta Nihonuiho, he mea tika rawa i te mea e pawera ana o ratou ngakau i te taenga mai o te rongu i tana ra ano kua horo a Hoanipaka i a Tianara Rapata kia waiatanga te waiata mo Rapata. Katahi ka tatakina e Reweti Kohere:

Haere tonu Rapata, haere tonu ra,
Haere tonu Rapata, whawhai mo te kara:
Haere tonu Rapata, haere tonu ra,
Ake, ake, kia kaha — haere tonu ra!

E rua waiatanga i te haka nei; no muri iho i te tuaruaatanga katahi ko whakahokia ano te karanga: Ake, ake, kia kaha haere tonu ra!

Kaore tenei i waiatanga, engari he mea haka tonu, he mea haparangi. Haruru ana te umere a te pakeha. Muri iho ka tu a Reweti Kohere ki te whai-korero ki te mano o te pakeha, i roto i te reo Ingarihi. Ko tona take korero ko te hekenga mai o te Iwi Maori i Hawaiki, i runga i o ratou waka i te tau 1350. I puta ona kupu mo nga waka mutui, ara mo Aotea, mo Te Arawa, mo Tainui, mo Matatua, mo Mamaru mo Takitimu me nga hapu i toku mai i runga i enei waka. I mea mo hoki ia ko Takitimu te waka e tirohia mai ra e te pakeha i mua i a ratou: ko tenei waka ko Takitimu e kiia ana e Ngati-porou me etahi iwi o te Tai-rawhiti, no ratou, a na reira hoki i mau mai te kumara ki enei motu. Kaati inaianei e hoki ana a Takitimu ki Inia ki te mau i te ran puha hei whakataharahara noa ake i te mata o nga iwi maori o Inia. Mutui iho ana te whai-korero a Kohere ka tatakina e Tuta te hantu waka, ka timata hoki te pou a te hoe, rite tonu te karawhiu:—

He tia, he tia, he tia; he ranga, he ranga, he ranga.

Whakarehe iho ana te kakau o te hoe kua,

I manini tua, i manini aro, i tangi te kura i tangi wawani,

I tangi te kura i tangi wawana. (Tera atu te rouranga.)

Hei nga okiokitanga ka tuohu te tangata whakamua mo te karanga ano: Wawawa wai! Hei kinei ka karanga te kai hantu, kei te reti haere te waka inaianei. Katahi ka karawhiua e te pakeha e te Maori te umere, Hao! I tino whakamihia te haka waka e te pakeha, no te mea he mea hou tonu tenei; na taua waka hoki i tino pai ai te whai-korero a Kohere. Nana hoki i whakahaere te waka i whakaako te hantu. I whakamihia te whai-korero a Kohere e te pakeha, a i taia katoatia hoki ki roto i te nupepa pakeha. Ko ona kupu whakamutunga i penei: Kani te whakaaroaro o te pakeha mo te whenua i haere mai ai te Maori, engari kaore pea ratou i te tino whakaaro mo te wahi e haeretia nei e te Maori, ara te wahi o te ngaromanga i tenei ao, i a ratou e heke haere tonu ana i ia tau, i ia tau. I whakamihia ano hoki nga kakahu maori o Kohere e te tangata. Ko tona paki he piupiu, ko te kahu o runga he korowai, he takahi ki tona ringa, ko ona pare he huiha he raukura. He tau ano o te Maori ona kakahu.

Ko te nuinga o nga mahi he haka taparahi, he tutungarahi, he haka powhiri, he poi, he waiata pakeha; na te Maori katoa. Ka kiho te haere a te Maori! I te wahine etahi o nga haka, a kanti te pai. I rite tonu te kakahu o te wahine. I tino mihia nga haka taparahi, he hau, he rite. Ko te tino haka i mmeretia e te pakeha, ko tenei na:—

"E uhi tai, uhi tai, E uhi tai ana kua, nga haemanga kei Awherika. E kei tutuki to wawae, te poro o te raiwhara. E uhi tai, uhi tai. E uhi tai, uhi tai!"

Ngā waiata pakeha na Hiria Makai, "Island of Dreams." I tino mmeretia tenei waiata i tuaruaia hoki; na Kaman Wherehi raua ko Horomona Kiwi "Flow on! Thou Shining River;" na Horomona anake ko, "Maori Joe." Koia nei te tino painga he Maori katoa no nga kai-whakahaere no nga kai mahi o tenei ngahau.